

Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18 (DDÖ-18) Türkçe Formunun Klinik Olmayan Grupta Geçerlik ve Güvenilirliği

Veysel DOĞAN¹, Ömer ŞENORMANCI²

ÖZET

Amaç: Duygu düzensizliğinin önemli bir yönü olan duygulanım değişkenliği, birçok psikiyatrik durumda görülmektedir. Bu çalışmanın amacı Affective Lability Scale-18 (Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18)'in ruhsal bozukluğu olmayan Türkiye örnekleminde psikometrik özelliklerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmaya öncesinde psikiyatrik tedavi görmemiş, halen psikiyatrik ilaç kullanmayan 312 kadın 303 erkek olmak üzere 615 kişi alınmıştır. Katılımcılara Sosyodemografik veri formu, Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18, Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Katılımcılar pilot, AFA (açımlayıcı faktör analizi), DFA (doğrulayıcı faktör analizi) ve test-tekrar test grubu olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır.

Bulgular: Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonuçlarının, orijinal ölçeğe benzer olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı AFA grubu için $\alpha=0,92$, DFA grubu için $\alpha=0,92$ olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise 0,82, olduğu bulunmuştur. Ölçüt geçerliği için Duygu Düzenlemede Zorluklar ölçeği (DDZÖ) ve Beck Depresyon ölçeği (BDÖ) kullanılmıştır. Katılımcıların DDÖ-18'den aldıkları toplam puanlar ile DDZÖ'den ve BDÖ'den aldıkları puanlar arasındaki korelasyon pozitif yönlü ve orta düzeydedir ($r=0,38$, $r=0,41$).

Sonuç: Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18 Türkçe örneğinde üç alt boyut olan anksiyete/depresyon, depresyon/elevasyon, öfke ve genel faktörün hepsi yeterli iç tutarlılığa sahiptir. Ölçeğin duygulanım değişkenliğinin görüldüğü durumları değerlendirmek için ülkemizde uygulanabileceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Duygulanımda Değişkenlik, Duygu Düzensizliği, Geçerlilik, Güvenilirlik, Türkçe, Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği

ABSTRACT

Validity and Reliability of the Affective Lability Scale-18 (ALS-18) Turkish Form in the Non-Clinical Group

Objective: Affective lability, which is an important aspect of mood dysregulation, is seen in many psychiatric conditions. The aim of this study is to examine the psychometric properties of the Affective Lability Scale-18 in the Turkish sample of the non-clinical group.

Method: A total of 615 individuals (312 females and 303 males) who did not have a past or current psychiatric disorder were included in the study. The participants were administered sociodemographic data form, Affective Lability Scale-18, Difficulties in Emotion Regulation Scale, and Beck Depression Inventory. The participants were divided into 4 groups; a pilot group, EFA (exploratory factor analysis) group, CFA (confirmatory factor analysis) group and test-retest group.

Results: The factor analysis conducted for the construct validity of the scale, revealed similar results to that of the original scale. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient was 0.92 for the EFA group and 0.92 for the CFA group. The test-retest reliability coefficient was 0.82. Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS) and Beck's Depression Inventory (BDI) were used to measure validity. The correlation between the total scores of participants on the ALS-18 and their scores on the DERS and BDI was determined to be positive and moderate ($r=0.38$, $r=0.41$).

Conclusion: The Affective Lability Scale-18 in the Turkish sample, three sub-dimensions, anxiety/depression, depression/elevation, anger and the general factor all have sufficient internal consistency and it has been demonstrated that the scale can be applied in our country to evaluate the situations in which affect variability is evaluated.

Keywords: Affective Lability, Emotion Dysregulation, Validity, Reliability, Turkish, Affective Lability Scale

GİRİŞ

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, duygu düzensizliğinin, çeşitli psikiyatrik bozuklukların ve uyumsuz davranışların gelişimi

ve sürdürülmesi ile ilişkili olabileceğini ileri sürmüştür (Svaldi ve ark. 2012, Contardi ve ark. 2013). Duygu düzensizliğinin önemli bir yönü, duygulanım durumlarında anormal sıklıkta, yoğun ve geniş ölçekte duygulanım değişkenliğidir

How to cite: Doğan V, Şenormancı Ö. (2025) Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18 (DDÖ-18) Türkçe Formunun Klinik Olmayan Grupta Geçerlik ve Güvenilirliği . *Türk Psikiyatr Derg* 36:18. <https://doi.org/10.5080/u27329>

Geliş Tarihi: 22.03.2023, **Kabul Tarihi:** 22.01.2024, **Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 16.07.2024

¹Uzm., Alanya Alaaddin Keykubat Üniv. Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Antalya; ²Prof., İstanbul Beykent Üniversitesi, Psikoloji Bl., İstanbul.

Dr. Veysel Doğan, e-posta: psikiyatrveysel@gmail.com

(Thompson ve ark. 2011). Duygulanım değişkenliği birçok psikiyatrik durumda mevcuttur ve bipolar duygulanım bozukluğu ile borderline kişilik bozukluğu dâhil olmak üzere çeşitli psikopatoloji türlerinin birincil özelliğidir (Benazzi ve Akiskal 2005, Reich ve ark. 2011, Aminoff ve ark. 2012).

Depue ve ark. (1981), Genel Davranış Ölçeği (GBI) adlı bir anketin, mevcut siklotimiye değerlendirmek için kullanımını ve bipolar bozukluk riski altındaki bireyleri tanımlamak için öngörücü geçerliliğini bildirmiştir. GBI ölçümü, oldukça güvenilir ve geçerli olmasına rağmen, sadece anksiyete ve depresyon arasındaki değişiklikleri inceler. Borderline kişilik bozukluğu ve aralıklı patlayıcı bozukluk gibi bozukluklar için ötimi ve depresyon, ötimi ve öfke, GBI ile değerlendirilmeyen önemli duygulanımdaki değişim alanlarıdır. Duygusal işlevselliğin çeşitli boyutlarındaki değişimi değerlendirmek için geliştirilmiş 54 maddelik bir anket olan Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-54(ALS-54) ise duygulanımdaki değişkenliği belirlemek için kullanılan bir ölçektir (Harvey ve ark. 1989). Ölçek, bir kişinin normal (ötimik) ruh halinden depresyon, hipomani ve öfke gibi diğer duygusal durumlara geçişini tanımlayan maddeler oluşturularak geliştirilmiştir. ALS-54 birbiriyle bağlantılı altı kavramsal ölçekten oluşur: depresyon, anksiyete, hipomani, depresyon / anksiyete, öfke ve iki fazlı duygu (depresyon / hipomani). Daha özgül olarak, ALS-54 ötimi ve depresyon, anksiyete, öfke ve hipomani arasındaki değişimlerin yanı sıra hipomani ile depresyon ve anksiyete ile depresyon arasındaki değişimleri içeren değişkenliği ölçer (Harvey ve ark. 1989). Oliver ve Simons (2004) 54 maddelik ALS-54'ün uzun olduğunu kabul ederek 18 maddelik kısa formunu Affective Lability Scale-18 (ALS-18) oluşturmuşlardır. DDÖ-18(ALS-18), üç faktörlü bir duygusal değişkenlik modelinden oluşur; her faktör, ALS-54'ün orijinal altı alt ölçeğinin her birinden en az iki maddeyi muhafaza eder ve orijinal ALS-54 toplam puanı ile yüksek oranda ilişkili olduğu gösterilmiştir (Oliver ve Simons 2004). Bu konuda yapılan bir çalışmada DSM-IV Eksen-2, B kümesi kişilik bozukluğu tanıları alan kişiler A veya C kümesi bozuklukları olan kişilere kıyasla anlamlı derecede daha fazla duygulanım değişkenliği skorları bildirmiştir. Dolayısıyla, bu bireyler sağlıklı kontrol katılımcılarından anlamlı derecede daha fazla duygulanım değişkenliği bildirmiştir (Amy ve ark. 2010).

Tanısal gruba göre aynı puanlama modeli, toplam puan ve her alt ölçek için karşılaştırılabilir etki büyüklükleri ALS-54 kullanılarak bulunmuştur. Bu durum Duygulanımda Değişkenlik Ölçeğinin her iki versiyonunda grup farklılıklarını tespit etmede eşit derecede geçerli olduğunu göstermektedir (g²'ler DDÖ-18 için 0.27–0.38 ve ALS-54 için 0.32 –0.39) (Amy ve ark. 2010).

Bipolar duygulanım bozukluğunu klinik olarak BPD'den ayırmak zor olabilir (Bolton ve Gunderson 1996) ve BPD'li hastaların sıklıkla yanlış bipolar bozukluk tanısı aldığına dair yakın tarihli kanıtlar vardır (Zimmerman ve ark. 2010).

BPD'li hastaların bipolar II bozukluğu olan hastalara kıyasla daha yüksek oranda öfke ve dürtüsellik gösterdiğine dair kanıtlar mevcuttur (Wilson ve ark. 2007). Bipolar duygulanım bozukluğu ve borderline kişilik bozukluğunda duygulanım değişkenliğini ölçen başka bir çalışmada, bipolar gruptaki hastalarda, ALS-54'ün ötimi-çoşku alt ölçeğinde anlamlı olarak daha yüksek puanları varken; Borderline kişilik bozukluğu (BPD) grubundaki hastaların ALS-54 anksiyete-depresyon alt ölçeğinde anlamlı olarak daha yüksek puanları olduğu bildirilmiştir (Reich ve ark. 2011).

Yukarıda sunulan sonuçlara dayanarak ve DDÖ-18'in Türkçe örneğinin (ve orijinal 54 maddelik versiyonun) psikometrik özelliklerinin henüz araştırılmadığı göz önüne alındığında, çalışmamızın amacı, anketin kültürler arası geçerliliği için ilk adım olarak, ruhsal bozukluğu olmayan gruptaki yetişkin örnekleminde DDÖ-18'in Türkçe örneğinin faktör yapısını, geçerliliğini ve güvenilirliğini araştırmak ve önceki çalışmalara uygun şekilde (Look ve ark. 2010, Aas ve ark. 2015, Weibel ve ark. 2017) üç faktörlü bir modelin uygun olup olmadığını test etmektir.

YÖNTEM

Etik Kurul raporunun alındığı kurumun adı: Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik, Araştırmalar Etik Kurulu Onay belgesinin numarası ve tarihi : 10354421-2021/03-08 10.02.2021

Araştırma Grubu

Araştırmada pilot grup, AFA (açımlayıcı faktör analizi) grubu, DFA (doğrulayıcı faktör analizi) grubu ve test-tekrar test grubu olmak üzere 4 grup katılımcı üzerinde işlemler gerçekleştirilmiştir. Toplam 756 kişiye ulaşılmış, öncesinde psikiyatrik tedavi görmüş ve ölçek uygulanması sırasında halen psikiyatrik ilaç kullanan 141 kişi çalışma dışı bırakılmıştır. Ölçeğin pilot çalışmasının yapıldığı ilk grupta 254 (Kadın=129, Erkek=125) ruhsal bozukluğu olmayan yetişkin birey yer almaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %31,1'i (79) bekâr, %68,9'u (175) evlidir. Katılımcıların 13'ünün (%5,1) öğrenci, 208'inin (%81,9) çalışan, 20'sinin (%7,9) işsiz ve 13'ünün (%5,1) emekli olduğu görülmektedir.

Ölçeğin asıl çalışmasında açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için iki ayrı örneklem oluşturulmuştur. AFA örnekleminde 282 (Kadın=145, %51,4; Erkek=137, %48,6) ruhsal bozukluğu olmayan birey yer almaktadır. 18 ile 65 yaş aralığındaki AFA grubundaki bireylerin yaş ortalaması 40,51±11,51'dir. 302 (Kadın=151, %50; Erkek=151, %50) kişiden oluşan DFA grubunda ise yaş ortalaması 41,50±12,53'tür (Min=18, Max=81). AFA örnekleminde yer alan bireylerin 99'u (%35,1) evli iken 183'ü (%64,9) evli değildir. DFA örnekleminde de evli olma

(N=98, %32,5) ve evli olmama (n=204, %67,5) durumu benzerlik göstermektedir. AFA ve DFA örnekleminde yer alan katılımcıların büyük çoğunluğu çalışmakta olduklarını belirtmişlerdir (nAFA=225, %79,8, nDFA=217, %71,9). Asıl çalışmada yer alan katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında çoğunluğun üniversite mezunu olduğu (nAFA=174, %61,7, nDFA=185, %61,3), bunu lisansüstü eğitimlilerin izlediği (nAFA=79, %28, nDFA=81, %26,8) lise ve altı eğitim seviyesine sahip olanların (nAFA=29, %10,3, nDFA=36, %11,9) nispeten daha az olduğu görülmektedir.

Son araştırma grubu ise ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik işlemlerinin yapıldığı 31 (Kadın=16, %51,6, Erkek=15, %48,4) kişiden oluşan gruptur. Yaş ortalaması 31,7±10,01 olan bu grupta evli olanların oranı %38,7 (n=12) iken evli olmayanların oranı %61,3'tür (n=19). Eğitim seviyelerine bakıldığında %77'sinin (n=24) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmada yer alan grupların demografik değişkenler açısından farklılaşmadığı görülmektedir. Katılımcılara ait demografik bilgiler ve gruplar arasındaki farklılığın test edildiği Ki-Kare testi sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18 (DDÖ-18): Oliver ve Simons (2004) tarafından geliştirilmiştir. Amy ve ark. (2010) tarafından psikometrik özellikleri incelenmiştir. DDÖ, duygu ve ilişkili bilişteki değişikliklerin algılanması, fizyolojik değişikliklerin algılanması ve davranışsal değişikliklerin algılanması gibi duygusal değişkenliği 3 boyutta ölçen 18 maddelik

likert tipi bir öz bildirim anketidir. DDÖ'de "hiç uygun değil" den, "çok uygun" a, her bir madde 4 puanlık bir ölçekte (0-3) derecelendirilir. DDÖ-18 ötimi ve duygulanım durumları (Anksiyete / Depresyon, AD; Depresyon / Elevasyon, DE; ve Öfke) arasındaki üç farklı değişkenliği ölçer. Alınan puan arttıkça duygulanımda değişkenlik düzeyi artmaktadır. DDÖ-18'in iyi bir iç tutarlılığa ve uygun test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğu gösterilmiştir. Test-tekrar test analizi, 30 günlük bir süre boyunca yeterli zamana karşı tutarlılık göstermiştir. Zamana karşı tutarlılık tahminlerinin kadınlar için 0,56 ile 0,79 arasında ve erkekler için 0,48 ile 0,86 arasında olduğu tespit edilmiştir (Oliver ve Simons 2004).

Beck Depresyon Ölçeği(BDÖ): Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) 1961 yılında Beck ve arkadaşları tarafından depresif belirtilerin derecesini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Beck ve ark. 1961). Türkiye'de geçerlilik güvenilirlik çalışması 1988 yılında Hisli tarafından yapılmıştır. BDÖ her yanıtı 0-3 arasında puanlanan ve toplam 21 sorudan oluşan bir ölçektir (Hisli 1988). Buna göre ölçeğin toplam puanı 0-63 arasında değişmektedir. Kesme noktası olarak 17 ve üzeri kabul edildiğinde ölçeğin tedavi gerektiren depresyonu öngörmedeki duyarlılığının %90 üzerinde olduğu bulunmuştur (Hisli 1988).

Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği (DDZÖ): Duygu düzenlemede zorluklar ölçeği Gratz ve Roemer (2004) tarafından orijinalinde yetişkinlerde kullanmak amacıyla geliştirilmiş ve duygu düzenleme zorluğunu değerlendirmek için klinik olarak tasarlanmıştır. Türkçe'ye uyarlama çalışmaları

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	Pilot Örneklemin		AFA Örneklemin		DFA Örneklemin	
	f	%	f	%	f	%
Cinsiyet						
Kadın	129	50,8	145	51,4	151	50,0
Erkek	125	49,2	137	48,6	151	50,0
Eğitim Düzeyi						
İlkokul	6	2,4	5	1,8	1	0,3
Ortaokul	4	1,6	3	1,1	4	1,3
Lise	25	9,8	21	7,4	31	10,3
Üniversite	129	50,8	174	61,7	185	61,3
Yüksek Lisans	44	17,3	43	15,2	47	15,6
Doktora	46	18,1	36	12,8	34	11,3
Medeni Hal						
Evli Olmayan	79	31,1	99	35,1	98	32,5
Evli	175	68,9	183	64,9	204	67,5
Meslek						
Öğrenci	13	5,1	17	6,0	24	7,9
Çalışan	208	81,9	225	79,8	217	71,9
İşsiz	20	7,9	17	6,0	25	8,3
Emekli	13	5,1	23	8,2	36	11,9

ise Rugancı ve Gençöz (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirliği 0,83 olarak bulunan ölçeğin Gutmann yarıya bölme güvenilirlik katsayısı ise 0,95 olarak bulunmuştur (Rugancı ve Gençöz 2010). Ölçek 36 maddeden oluşmaktadır ve ölçeğin 1, 2, 6, 7, 8, 10, 17, 20, 22, 24, 34. Maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça duygu düzenlemede zorluk artmaktadır.

Araştırmanın İşlem Yolu

Ölçeğin uyarlama çalışması için öncelikle Oliver ve Simons ile iletişime geçilmeye çalışılmış ama iletişim kurulamayınca 2010'da Duygulanım Değişkenlik Ölçeği-18'in psikometrik özelliklerini inceleyen Janine D. Flory ile iletişime geçilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra ölçeğin özgün formu olan İngilizce'den Türkçe'ye çeviri sürecine geçilmiştir. Ölçeğin İngilizce formu araştırmacı ve iki çeviri uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiş ve elde edilen çeviriler bir çeviri uzmanıyla incelenerek her bir maddeyi en iyi ifade ettiği düşünülen maddeler benimsenmiştir. Elde edilen Türkçe form psikolojik danışmanlık alanından bir öğretim üyesi ile tekrar gözden geçirilmiş, her bir maddenin Türkçeye uygunluğu tartışılmış gerekli değişiklikler yapılmıştır. Son olarak bu çevirinin anlaşılabilirliğini tespit etmek üzere üniversite öğrencilerinden oluşan 20 kişilik bir gruba uygulama yapılmış ve alınan geribildirimler sonucu ölçeğe son hali verilmiştir. Sosyodemografik veri formu, Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18, Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği katılımcılara online olarak gönderilmiş ve ölçekler katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Dâhil edilme ölçütleri 18-65 yaş aralığında olma iken hariç tutma ölçütleri, okur yazar olmama veya bilgilendirilmiş onamın reddi, öncesinde psikiyatrik tedavi görmüş olma, halen psikiyatrik ilaç kullanıyor olma, değerlendirmeye girme yeteneğini etkileyen herhangi bir koşulun mevcut olmasıdır.

Ölçek geliştirme çalışmalarında örneklem büyüklüğünü test etmek için kullanılan ölçütlerden biri olan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test sonuçlarıdır. KMO değerinin 0,50'ten küçük olması kötü, 0,50-0,60 arasında kabul edilebilir ve 0,60'dan büyük olması iyi olarak değerlendirilmektedir

(Harrison ve ark. 2021). Bu ölçütler dikkate alındığında pilot (n=254, KMO=0,92), AFA (n=282, KMO=0,91) ve DFA (n=302, KMO=0,79) örneklemelerinin yeterli büyüklükte olduğu görülmektedir. Test-tekrar test güvenilirlik değerlendirilmesi için öncesinde psikiyatrik tedavi görmemiş ve halen psikiyatrik ilaç kullanmayan katılımcılara 4 hafta arayla ikişer defa duygulanımda değişkenlik ölçeği ve duygu düzenlemede zorluklar ölçeği uygulanmıştır. Katılımcılara formları doldurmaları durumunda herhangi bir ödül verilmemiştir.

Araştırmada Kullanılan Veri Analiz Teknikleri

Araştırmanın verileri IBM SPSS 26.0 ve AMOS 20 paket programları ile analiz edilmiştir. Geçerlik analizleri kapsamında açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, ve güvenilirlik analizleri için ise iç tutarlık, testin yarıya bölümü ve test-tekrar test tekniklerinden yararlanılmıştır. Tüm verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı basıklık ve çarpıklık katsayıları ile incelenmiş olup bulgular bölümünde değerler rapor edilmiştir. DFA ile sınanan modelin yeterliğinin belirlenmesinde pek çok uyum iyiliği indeksi vardır. Bunlardan en sık kullanılanlar; Ki-kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index [GFI]), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index [AGFI]), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index [CFI]), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation [RMSEA]) ve Standartlaştırılmış Artık Hataların Ortalama Kareköküdür (Standardized Root Mean Square Residual [SRMR]). Literatürde (Doll ve ark. 1994, Hu ve Bentler 1999, Bryne 2010, Bayram 2013) bu değerler için belirlenen ölçüler Tablo 2'de özetlenmektedir.

BULGULAR

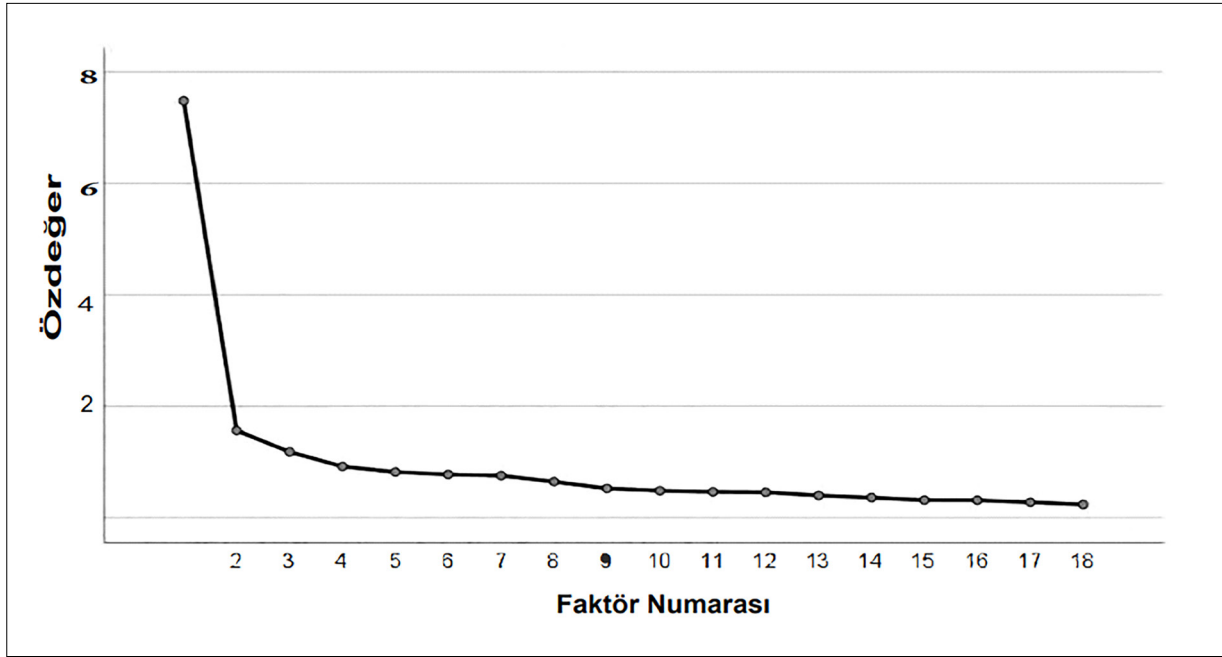
Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18'in (DDÖ-18) Pilot Çalışmasından Elde Edilen Bulgular

Pilot çalışma, dil geçerlik işlemleri sonrasında geniş bir örneklem grubunda maddelerin uygulanıp, hem görüş alınması (nitel olarak) hem de geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin önden

Tablo 2. Uyum İndeksleri Ölçütleri

Uyum İndeksleri	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 \leq \chi^2/df \leq 3$
GFI	$0,90 \leq GFI \leq 1,00$	$0,85 \leq GFI \leq 0,90$
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,80 \leq AGFI \leq 0,90$
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI \leq 0,97$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$

χ^2/df =Ki-kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), GFI =Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index), AGFI = Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index), CFI = Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index), RMSEA = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation) ve SRMR =Standartlaştırılmış Artık Hataların Ortalama Kareköküdür (Standardized Root Mean Square Residual).

Şekil 1. DDÖ-18 Faktör Yapısını Gösteren Yamaç Birikinti Grafığı

test edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma amacıyla 254 (Kadın=129, Erkek=125) yetişkin bireye ulaşılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı, basıklık ve çarpıklık katsayıları ile test edilmiş, elde edilen değerlerin (Basıklık=-0,55, Çarpıklık=0,12) uygun aralıklarda olduğu (Tabachnick ve Fidell 2015) tespit edilmiştir.

Pilot çalışma kapsamında yapılan analizlerde ölçeğin faktör lenebilirliğinin uygun değerlere sahip olduğu belirlenmiştir (KMO=0,92 ve Bartlett $\chi^2=2286,39$, $sd=153$, $p<0,001$). Buna dayalı olarak açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinal form ile benzer şekilde üç faktöre yüklendiği ve bu üç faktörlü yapının toplam varyansın %51,10'unu açıkladığı bulunmuştur. Ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmalarında bir sınırlılık olarak görülse de pilot çalışmada aynı veri seti üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılarak, üç faktörlü yapının örneklemeden elde edilen veri seti ile uyum iyiliği değerleri kontrol edilmiştir. DFA işlemlerinde, ilgili modifikasyonlar da gerçekleştirildiğinde tespit edilen uyum iyiliği değerleri $\chi^2/sd= 2,41$ ($\chi^2=311,92$, $sd=129$, $p<0,001$), GFI=0,88, AGFI=0,84, CFI=0,92, RMSEA=0,08 ve SRMR=0,05'tir. Bu doğrultuda Türkiye örneklemeden elde edilen üç faktör ve 18 maddelik modelin, veri ile iyi uyum gösterdiği söylenebilir. Maddelerin faktörleri ile olan ilişkilerini gösteren standardize edilmiş katsayılar 0,58 ile 0,80 arasında değişmekte olup tümü 0,01 düzeyinde anlamlıdır. Bu sonuçlara ve katılımcılardan gelen görüşlere dayalı olarak, sadece birkaç madde üzerinde dil ile ilgili düzenlemeler yapılmış ve daha geniş bir örneklem üzerinde ölçeğin asıl çalışmasının yapılması aşamasına geçilmiştir.

Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18'in (DDÖ-18) Asıl Çalışmasından Elde Edilen Bulgular

DDÖ-18'in Yapı Geçerliliği

Analize geçmeden önce DDÖ-18 için elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı incelenmiş olup, AFA ve DFA örneklemleri için sırasıyla basıklık değerleri; -0,66, -0,56 ve çarpıklık değerleri; -0,04, -0,09 olarak bulunmuştur. Elde edilen basıklık çarpıklık katsayılarının Tabachnick ve Fidell'in (2015) belirttiği aralıklar (± 1) içerisinde yer aldığı görülmüştür.

DDÖ-18'in yapı geçerliliğini test etmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bunun için öncelikle AFA örnekleminin KMO ve Bartlett's değerlerine bakılmış olup örneklem uygunluğunun yeterli (KMO=0,91) ve ölçek maddelerinin çok değişkenli normal dağılıma sahip olduğu ($c2=2323,93$, $sd=153$, $p<0,001$) görülmüştür. Ayrıca ölçek maddelerinin anti-image matrisindeki çapraz korelasyonları incelenerek 0,88 ile 0,95 arasında değişen değerlerin yeterli büyüklükte ($>0,50$) olduğu tespit edilmiştir (Tabachnick ve Fidell 2015). DDÖ-18 faktör yapısını gösteren yamaç birikinti grafığı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla, alt faktörlerin birbirleri ile ilişkili olduğu durumlarda tercih edilen Temel Eksenler Analizi kullanılmıştır. Promax döndürme metodu ile yapılan analiz sonucunda öz değeri 1'in üstünde olan üç faktörlü bir yapının ortaya çıktığı görülmüştür. Bu yapının ölçeğin orijinal formu ile tutarlı toplam varyansın %48,42'sinin açıkladığı üç faktörlü yapıda, madde dağılımları orijinal form ve pilot çalışmadakine benzer şekilde bulunmuştur. Ölçekteki maddelerin dahil oldukları faktörler ile her maddenin ortak varyansı ve toplam puanla korelasyonları Tablo

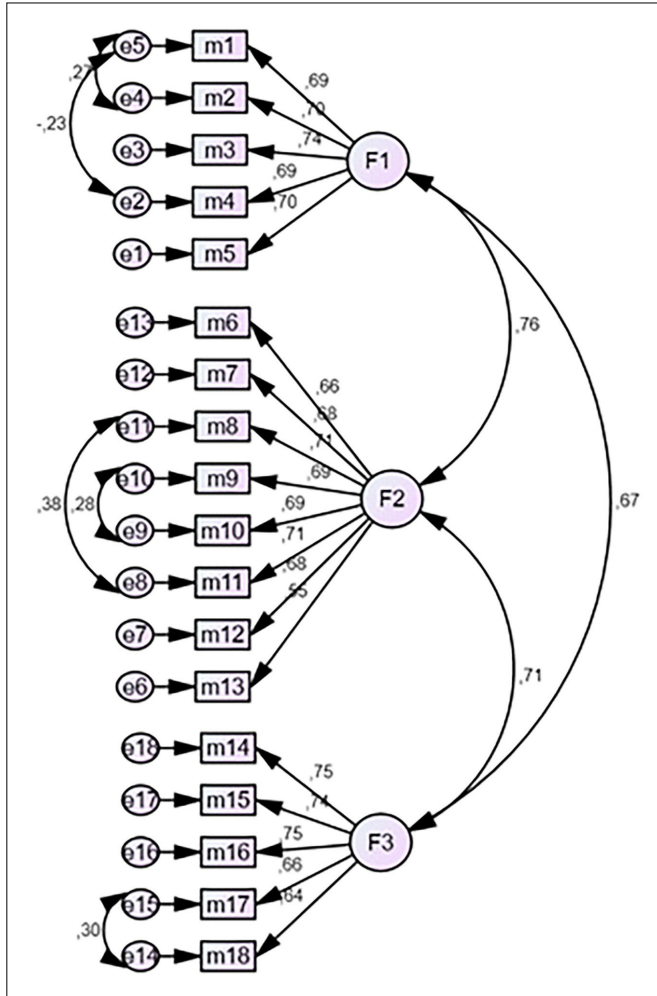
Tablo 3. DDÖ-18'in (DDÖ-18) Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktör Yükleri			Ortak Varyans	Madde-Toplam
	I	II	III		
Faktör I. Anksiyete/Depresyon					
1. Bazen herkes gibi rahat (gevşemiş) oluyorum ve sonra dakikalar içinde öyle sınırlanıyorum ki sersemlemiş ve başım dönmüş gibi hissediyorum.	0,67			0,48	0,54
2. Bir an iyi hissediyorken hemen sonra gergin, tedirgin ve sınırlı olabiliyorum.	0,81			0,67	0,68
3. Çoğu zaman oldukça sınırlı ve gergin hissederken sonrasında aniden üzgün ve çökkün hissediyorum.	0,73			0,63	0,69
4. Bazen bir şey konusunda son derece endişeliyken ardından aynı şey için çökkün hissediyorum.	0,59			0,47	0,56
5. Tamamen sakin hissetme ile gergin ve sınırlı olma arasında gel-gitler yaşıyorum.	0,49			0,54	0,68
Faktör II. Depresyon/Elevasyon					
6. Çok az enerjimin olduğu zamanlar oluyor ve hemen sonrasında diğer birçok kişi kadar enerjik hissediyorum.		0,34		0,29	0,52
7. Bazen iyi bir şekilde düşünebiliyor ve konsantre olabiliyorken bir dakika sonra dikkatimi toplama ve iyi bir şekilde düşünemekte büyük sorun yaşıyorum.		0,55		0,45	0,58
8. Aşırı derecede enerjik olmak ile sadece gideceğim yere bile gidemeyecek kadar enerjisiz hissetmek arasında gel gitler yaşıyorum.		0,42		0,49	0,66
9. Bazen kendimi harika hissederken hemen sonrasında diğer herkes gibi olduğumu düşündüğüm zamanlar oluyor.		0,65		0,46	0,58
10. Çok verimsiz olma ve diğer herkes kadar verimli olma arasında gidip geliyorum.		0,75		0,51	0,54
11. Bazen kendimi aşırı enerjik hissediyorken hemen sonrasında herhangi bir şeyi bile zor yapacak kadar az enerjim oluyor.		0,51		0,50	0,65
12. Her zamankinden daha fazla ve diğer birçok kişiden daha fazla enerjim varken kısa süre sonra diğer herkes kadar enerjimin olduğu zamanlar oluyor.		0,71		0,48	0,56
13. Ara sıra her şeyi yavaş yaptığımı düşünüyorum ama hemen sonrasında başkalarından daha yavaş olmadığımı düşünüyorum.		0,56		0,30	0,45
Faktör III. Öfke					
14. Sıklıkla öfkemi çok iyi kontrol edebilme ve hiç kontrol edememe arasında gidip geliyorum.			0,60	0,50	0,61
15. Bir an kendimi tamamen sakin hissederken bir dakika sonrasında en ufak şeyin beni öfkeli kıldığını hissediyorum.			0,58	0,55	0,65
16. Sıklıkla, iyi hissediyorken aniden bir şeye vuracak kadar öfkeleniyorum.			0,65	0,55	0,59
17. Bağırma gücümü durdurabilecek kadar çok öfkeli olduğum ve hemen sonrasında bağırma aklımdan bile geçmediğim zamanlar var.			0,72	0,47	0,52
18. Öfkeden çarpıntımın başladığı ve/veya titremeye başladığım ve hemen sonrasında oldukça sakin hissettiğim zamanlar oluyor.			0,59	0,37	0,50
Öz değer	0,69	6,98	1,05		
Açıklanan Varyans (%)	3,80	38,80	5,82		

3'te gösterilmiştir. Tablo 3'te görüldüğü gibi birinci faktör varyansın %3,80'ini, ikinci faktör %38,80'ini ve üçüncü faktör %5,82'sini açıklamaktadır. Alt faktörlerden ilki "Anksiyete-Depresyon", ikincisi "Depresyon-Elevasyon" ve üçüncüsü "Öfke" olarak, orijinal ölçektekiyle benzer şekilde isimlendirilmiştir.

DDÖ-18'in açılımlı faktör analizinden elde edilen 3 faktörlü yapının farklı bir örneklemden elde edilen veri seti ile uyum iyiliği değerleri doğrulayıcı faktör analizi ile kontrol edilmiştir.

DFA işlemlerinde, ilgili modifikasyonlarda gerçekleştirildiğinde tespit edilen uyum iyiliği değerleri ise χ^2 sd=1,91 ($\chi^2=242,738$, sd=127, p<0,001), GFI=0,92, AGFI=0,89, CFI=0,95, RMSEA=0,06 ve SRMR=0,05'tir. Bu doğrultuda Türkiye örnekleminde elde edilen üç faktör ve 18 maddelik modelin, veri ile iyi uyum gösterdiği söylenebilir. Maddelerin faktörleri ile olan ilişkilerini gösteren standardize edilmiş katsayılar 0,55 ile 0,75 arasında değişmekte olup tümü 0,01 düzeyinde anlamlıdır. Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. DDÖ-18'in Faktör Dağılımı

Ölçüt Bağımlı Geçerlik

DDÖ-18'in ölçüt geçerliği için Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği ve Beck Depresyon ölçeği kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren ölçekler arasındaki ilişkinin test edilmesi için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. AFA örneklemindeki katılımcıların DDÖ-18'den aldıkları toplam puanlar ile DDZÖ'den aldıkları puanlar arasındaki korelasyon pozitif yönlü ve orta düzeydedir ($r=0,38$, $p < 0,01$). DDÖ-18 ile Beck Depresyon ölçeği arasında da yine pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=41$, $p < 0,01$). DDÖ-18'in alt faktörleri ile ölçüt ölçeklerin puanları arasındaki ilişkiler Tablo 4'te verilmiştir.

DDÖ-18'in Güvenirlik Analizleri

ASL-18'in Türkçe formunun güvenilirliğini sınamak amacıyla Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve testi yarılama güvenirliliği AFA ve DFA örneklemleri için ayrı ayrı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 5'te özetlenmiştir. Toplam 18 maddeden oluşan ölçeğin bütünü için elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı her iki grup için de 0,92'dir. Alt faktörler için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları AFA ve DFA örneklemlerinde sırasıyla; "Anksiyete/Depresyon" için 0,85 ve 0,83, "Depresyon/Elevasyon" için 0,85 ve 0,87, "Öfke" için 0,82 ve 0,84'tür. DDÖ-18'in iki yarıya bölünerek hesaplanan güvenirlilik katsayısının AFA ve DFA grupları için sırasıyla 0,89 ve 0,87 olduğu görülmektedir. Alt ölçeklerin ise iki yarım güvenirliliklerinin ise 0,79 ile 0,89 arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 4. Ölçekler Arasındaki İlişkiler

	Ort(SS)	1	2	3	4	5	6
1. DDÖ-18	35,43 (9,15)	1					
2. Anksiyete/Depresyona	9,62 (3,18)	0,87**	1				
3. Depresyon/Elevasyona	16,61 (4,43)	0,90**	0,66**	1			
4. Öfke*	9,20 (2,90)	0,82**	0,64**	0,59**	1		
5. Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği	85,43 (11,75)	0,38**	0,36**	0,34**	0,28**	1	
6. Beck Depresyon Ölçeği	6,68(4,54)	0,41**	0,34**	0,42**	0,28**	0,17**	1

** $p < 0,01$. a= DDÖ-18'in alt boyutları

SS: Standart sapma 1. DDÖ-18, 2. Anksiyete/Depresyon, 3. Depresyon/Elevasyon, 4. Öfke, 5. Duygu Düzenlemede Zorluklar Ölçeği, 6. Beck Depresyon Ölçeği.

Tablo 5. DDÖ-18'in Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktör	İç Tutarlık (Cronbach Alfa)		Testi Yarıya Bölme (Split Half)	
	AFA Grubu	DFA Grubu	AFA Grubu	DFA Grubu
Toplam DDÖ-18	0,92	0,92	0,89	0,87
Anksiyete/Depresyon	0,85	0,83	0,81	0,78
Depresyon/Elevasyon	0,85	0,87	0,87	0,89
Öfke	0,82	0,84	0,72	0,77

AFA: Açımlayıcı faktör analizi DFA: Doğrulayıcı faktör analizi

Ölçeğin zaman içindeki tutarlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test korelasyonlarına bakılmıştır. Bu amaçla ölçek, dört hafta arayla daha küçük bir gruba uygulanarak sonuçlar analiz edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik işlemlerinin yapıldığı grupta 31 (Kadın=16, %51,6, Erkek=15, %48,4) kişi yer almaktadır. Yaş ortalaması $31,7 \pm 10,01$ olan bu grupta evli olanların oranı %38,7 (n=12) iken evli olmayanların oranı %61,3'tür (n=19). Eğitim seviyelerine bakıldığında %77'sinin (n=24) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Test tekrar test analizlerine geçmeden önce ölçeğin ilk ve son testlerinin parametrik olup olmadığı, basıklık-çarpıklık katsayıları (İlk test Skewness=0,70, Kurosis= -0,15; Son test Skewness= -0,63, Kurosis=0,30) ile incelenmiştir. Normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür. Yapılan Pearson korelasyonunda DDÖ-18'in test-tekrar test güvenilirlik katsayısının 0,94 ile yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlar için hesaplanan dört haftalık uygulamalar arasındaki korelasyonların da sırasıyla 0,95, 0,82, 0,94 ile benzer şekilde yüksek düzeyde ilişkili oldukları görülmüştür. Buna göre DDÖ-18'in zamana karşı güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada duygulanımda değişkenliği belirlemek üzere Oliver ve Simons (2004) tarafından geliştirilmiş Duygulanımda Değişkenlik Ölçeği-18'in 18-65 arası yaş için ruhsal bozukluğu olmayan grupta Türkçe örneğinin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Bu örnekleme, DFA, Anksiyete/Depresyon, Depresyon/Elevasyon, Öfke'den oluşan üç faktörlü modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğunu göstermiştir. Bu, DDÖ-18'in diğer örneklerinin (Amy ve ark. 2010, Aas ve ark. 2015, Weibel ve ark. 2017, Contardi ve ark. 2018) yapısını değerlendiren önceki çalışmalarla uyumludur. Çalışma sonuçları, literatürde genel olarak bildirildiği gibi daha yüksek dereceli bir genel faktörün varlığını da destekleyebilir (Amy ve ark. 2010, Aas ve ark. 2015, Weibel ve ark. 2017, Contardi ve ark. 2018). DDÖ-18'in üç alt boyutu olan Anksiyete/Depresyon, Depresyon/Elevasyon ve Öfke arasındaki karşılıklı korelasyonlar Oliver ve Simons (2004) 'un bulgularında yüksek olmasına rağmen bu çalışmada Contardi ve ark (2018)'in bulgularıyla benzer olarak orta düzeydedir. Faktör yükleri bütün alt boyutlarda Oliver ve Simons (2004) bulgularına benzer Contardi ve ark. (2018) bulgularından çok az da olsa düşük düzeyde bulunmuştur. Pilot grupta elde edilen sonuçlar ile asıl çalışmada elde edilen sonuçların benzer olduğu görülmüştür. Dört hafta arayla yapılan test tekrar test korelasyon katsayısının 0.82 gibi yüksek bir oran olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak bu veriler, alt boyut puanlarının ayırt edici geçerliliğini gösterebilir (Amy ve ark. 2010). Üç alt boyut olan Anksiyete/Depresyon, Depresyon/Elevasyon, Öfke ve genel faktörün hepsi yeterli iç tutarlılığa sahiptir. DDÖ-18 alt boyutları

ve genel faktörün tümü, eş zamanlı depresyon ölçümleri ve duygu düzenlemedeki zorluklarla önemli ölçüde ilişkili olmuştur. Bu çalışma sonuçları Contardi ve ark. (2018)'in yapmış olduğu çalışmalarının bulgularıyla uyumlu, Oliver ve Simons (2004)'in yapmış olduğu çalışmaların bulgularıyla kısmen uyumsuzdur. Oliver ve Simons (2004) örneğin; üniversite öğrencilerinden oluşan klinik dışı bir örnekleme, DDÖ-18 ile Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi- Depresyon Ölçeği arasında anlamlı ancak negatif korelasyonlar bildirmişler ancak bunun nedenini açıklamamışlardır (Oliver ve Simons 2004). Bu çalışmaya benzer olarak Beck Depresyon ölçeği (BDÖ) ve Duygu Düzenlemede Zorluklar ölçeği (DDZÖ) uygulayan Contardi ve ark. (2018), DDÖ-18 alt boyutları ve genel faktörün, eş zamanlı depresyon ölçümleri ve duygu düzenlemedeki zorluklarla önemli ölçüde ilişkili olduğunu bildirmiştir. Yine bu çalışmaya benzer olarak Beck Depresyon ölçeği (BDÖ) kısa bir versiyonunu uygulayan Weibel ve ark. (2017), DDÖ-18 toplam puanı ile BDÖ arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğunu bildirmiştir. Depresyon ve duygulanım değişkenliği arasındaki pozitif ilişki, yüksek değişkenliğe sahip kişilerin depresyon aşamaları yaşayabileceğini göstermektedir (Weibel ve ark. 2017). Look ve ark. (2010), Weibel ve ark. (2017), Kalantzi ve ark. (2022) çalışmalarına benzer olarak bu çalışma faktörleri ruhsal bozukluğu olmayan gruplarda iyi bir ayırım yapmıştır. Şizofreni grubunun incelendiği diğer bir çalışmada bu çalışmaya benzer olarak, depresif semptomlarla duygulanım değişkenliği arasında anlamlı ve bağımsız bir ilişki olduğu görülmüştür (Høegh ve ark. 2020). DDÖ-18 ile DDZÖ arasındaki korelasyonlar da genel olarak orta düzeydedir. Bu, duygulanım değişkenliği ile duygu düzenlemedeki zorluklar arasındaki ilişkinin, kısmi bağımsızlığı nedeni ile karmaşık olabileceği anlamına gelmektedir Contardi ve ark. (2018). Oliver ve Simons (2004) DDÖ-18'i nispeten yüksek işlevli lisans öğrencilerinden geliştirdiği için bu aracın, duygulanımdaki değişkenliğin birincil bir endişe olduğunun klinik popülasyonlara uygulandığında ne kadar yararlı olacağına açık olmadığını bildirmişler ama sonraki yıllarda, Høegh ve ark. (2020) psikoz ve bipolar spektrum bozukluğu olanlarda yapmış oldukları çalışmada, Amy ve ark. (2010) eksen-2 kişilik bozuklukları ve diğer kişilik bozuklukları ile yapmış oldukları çalışmada, Weibel ve ark.(2017) dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olanlarda yapmış oldukları çalışmalarda klinik popülasyonlarda uygulanmasının yararlı olabileceğini göstermişlerdir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. DDÖ-18, hatırlama ve yanıt yanlılığına eğilimli bir öz bildirim aracıdır. Ayrıca, çalışmanın kesitsel nitelikte olması nedeniyle, nedensellik belirlemeleri yapılamamaktadır. Araştırmanın örneklemini klinik tanısı olmayan bireylerden oluştuğu için ayırıcı fonksiyon analizi yapılamamıştır.

SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçları, DDÖ-18'in Türkçe örneğinin yetişkinler arasında duygulanım değişkenliğine ilişkin geçerli ve güvenilir değerlendirmeler üretebileceğini göstermektedir. Üç alt boyut olan Anksiyete/Depresyon, Depresyon/Elevasyon, Öfke ve genel faktörün hepsi yeterli iç tutarlılığa sahiptir, ölçeğin duygulanım değişkenliğinin görüldüğü durumları değerlendirmek için ülkemizde uygulanabileceği ortaya konulmuştur. Klinik pratikte kullanımı ve araştırmasına yönelik net öneriler elde etmek için duygulanım değişkenliği olan psikoz, bipolar duygulanım bozukluk, depresyon ve borderline kişilik bozukluğu gibi psikiyatrik patolojisi olan gruplarda uygulanan psikometrik güvenilirlik değerlendirmeleri ile yapılacak ek çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Aas M, Pedersen G, Henry C ve ark. (2015) Psychometric properties of the Affective Lability Scale (54 and 18-item version) in patients with bipolar disorder, first-degree relatives and healthy controls. *J Affect Disord* 172: 375–80.
- Aminoff SR, Jensen J, Lagerberg TV ve ark. (2012) An association between affective lability and executive functioning in bipolar disorder. *Psychiatry Res* 198: 58–61.
- Amy EL, Janine DF, Philip D ve ark. (2010) Psychometric properties of a short form of the Affective Lability Scale (ALS-18). *Personality and Individual Differences* 49: 3: 187-91.
- Bayram N (2013) Yapısal eşitlik modellemesine giriş. AMOS uygulamaları (2. baskı). İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Beck AT, Ward CH, Mendelson M ve ark. (1961) An inventory for measuring depression. *Arch Gen Psychiatry* 4: 561-71.
- Benazzi F, Akiskal HS (2005) A downscaled practical measure of mood lability as a screening tool for bipolar II. *J Affect Disord* 84: 225–32.
- Bolton S, Gunderson JG (1996) Distinguishing borderline personality disorder from bipolar disorder: differential diagnosis and implications. *Am J Psychiatry* 153: 1202-7.
- Byrne BM (2010) Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (2nd ed.). New York: Routledge, s.416.
- Contardi A, Farina B, Fabbriatore M ve ark. (2013) Difficulties in emotion regulation and personal distress in young adults with social anxiety. *Riv Psichiatr* 48: 155–61.
- Contardi A, Claudio I, Italia A ve ark. (2018) Assessment of Affect Lability: Psychometric Properties of the ALS-18. *Front Psychol* 29: 9: 427
- Depue RA, Slater JF, Wolfstetter- Kausch H ve ark. (1981) A behavioral paradigm for identifying persons at risk for bipolar depression disorders: A conceptual framework and five validation studies. *J Abnorm Psychol* 90: 381-437.
- Doll WJ, Xia W, Torkzadeh G (1994) A confirmatory factor analysis of the end-user computing satisfaction instrument. *Mis Quarterly* 18: 453-61.
- Gratz KL, Roemer L (2004) Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *J Psychopathol Behav Assess* 26: 41-54.
- Harrison V, Kemp R, Brace N ve ark. (2021) SPSS for psychologists (7th ed.) London, Red Globe Press s.215
- Harvey PD, Greenberg BR, Serper MR (1989) The affective lability scales: Development, reliability, and validity. *J Clin Psychol* 45: 786–93.
- Hisli N (1988) Beck Depresyon Envanteri'nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Türk Psikoloji Dergisi* 6: 118-26.
- Høegh MC, Melle I, Aminoff SR ve ark. (2020) Affective lability across psychosis spectrum disorders. *Eur Psychiatry* 63: 53.
- Hu LT, Bentler PM (1999) Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Struct Equ Modeling* 6: 1-55.
- Kalantzi E, Pehlivanidis A, Korobili K ve ark. (2022) Psychometric properties of the Greek version of Affective Lability Scale - Short Form (ALS-18) in a sample of adults with neurodevelopmental disorders. *Psichiatriki* 33: 200–09.
- Oliver MNI, Simons JS (2004) The affective lability scales: Development of a short-form measure. *Pers Individ Dif* 37: 1279–88.
- Reich DB, Mary C, Zaranini GF (2011) Affective lability in bipolar disorder and borderline personality disorder. *Compr Psychiatry* 53: 230-7.
- Svaldi J, Griepenstroh J, Tuschen-Caffier B ve ark. (2012) Emotion regulation deficits in eating disorders: a marker of eating pathology or general psychopathology? *Psychiatry Res* 197: 103–11.
- Tabachnick BG, Fidell LS (2015) Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı (M. Baloğlu, Çev, 6. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık s.87
- Thompson RJ, Berenbaum H, Bredemeier K (2011) Cross-sectional and longitudinal relations between affective instability and depression. *J Affect Disord* 130: 53–9.
- Weibel S, Micoulaud-Franchi JA, Brandejsky L ve ark. (2019) Psychometric properties and factor structure of the short form of the Affective Lability Scale in adult patients with ADHD. *J Atten Disord* 23: 1079-89.
- Wilson ST, Stanley B, Oquendo MA ve ark. (2007) Comparing impulsiveness, hostility, and depression in borderline personality disorder and bipolar II disorder. *J Clin Psychiatry* 68: 1533-9.
- Zimmerman M, Ruggero CJ, Chelminski I ve ark. (2010) Psychiatric diagnoses in patients previously overdiagnosed with bipolar disorder. *J Clin Psychiatry* 71: 26

Teşekkür: Doç.Dr.Fatma ALTUN'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.